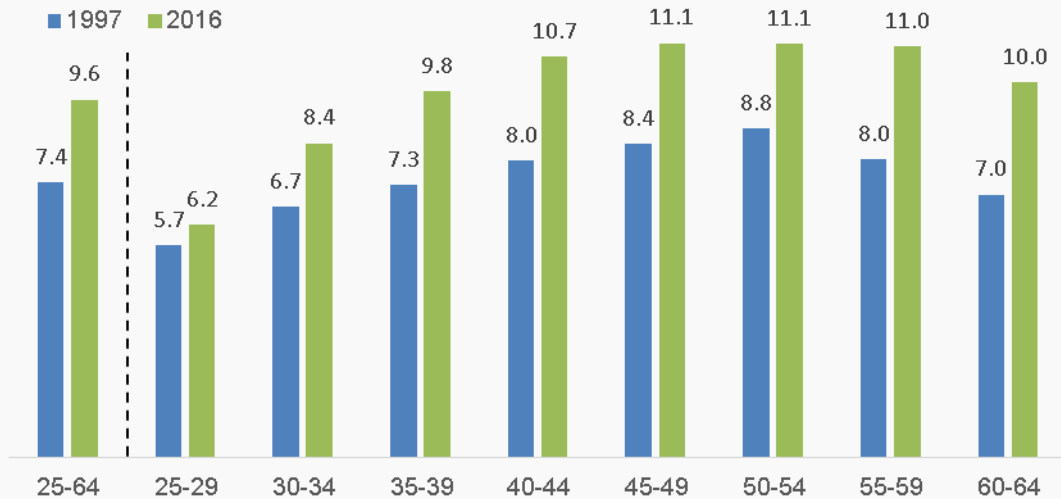

המיקוד השבועי

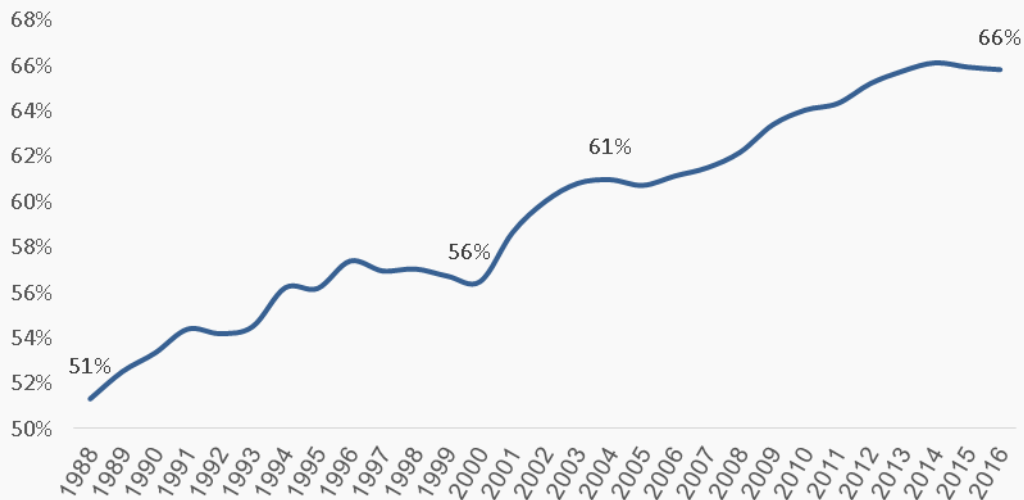
מגמות בתעסוקה ובשכר בעשרים השנים האחרונות, ניתוח על סמך נתונים מנהליים

תרשים 9: שכר חודשי ממוצע*, נשים שכירות לפי גיל, בשנים 1997 ו-2016
(במחירי 2016, אלפי ₪)

מקור: עיבודים של אגף הכלכלן הראשי לנתוני הביטוח הלאומי.
* הכנסה שנתית מעבודה של שכירים, מותאמת לחודשי העבודה (תחת ההנחה שעצמאיים עובדים כל השנה).

תרשים 10: היחס בין השכר החודשי של נשים לזה של גברים, 1988-2016

מקור: עיבודים של אגף הכלכלן הראשי לנתוני הביטוח הלאומי.

צמצום בפערי השכר בין ערבים ליהודים ובין יוצאי אתיופיה לשאר, וגידול בפערים בין חרדים ליהודים לא חרדים

תרשימים ש-11 ו-12 מציגים את השכר הממוצע (לשכירים, במחירי 2016) עבור 4 קבוצות אוכלוסייה – יהודים לא חרדים, חרדים, ערבים ויוצאי אתיופיה – בשנים 1997 (קו שחור) ו-2016

המיקוד השבועי

מגמות בתעסוקה ובשכר בעשרים השנים האחרונות, ניתוח על סמך נתונים מנהליים

(עמודות).¹³ מהתרחישים עולה כי פערי השכר בין היהודים הלא חרדים, הערבים ויוצאי אתיופיה מצטמצמים, אם כי הם עדיין גבוהים. מנגד, פערי השכר בין החרדים ליהודים הלא חרדים רק גדלים, זאת כאשר שיעור הגידול בשכר של נשים חרדיות היה נמוך מהגידול בשכר בשאר האוכלוסייה, והשכר הממוצע של גברים חרדים אפילו ירד(!).¹⁴

גורם עיקרי לפערי השכר – וההתפתחויות השונות בקצב עליית השכר – בין שכירים חרדים (נשים וגברים) ליהודים לא חרדים הוא פערים בכמות שעות העבודה. על פי סקרי כח אדם, בשנים 1997-2015 מספר שעות העבודה הממוצעות לגברים חרדים עובדים ירד ב-13%, כשגם בשנת 1997 הם היו נמוכים משמעותית ממספר שעות העבודה של גברים יהודים לא חרדים (תרשים ש13). ההבדלים בשעות העבודה השבועיות מבליטים את הקושי להסתמך על שיעור התעסוקה כמדד יחיד לבחינת מידת ההשתלבות של החרדים בשוק העבודה.

גורם נוסף לירידה בשכרם של הגברים החרדים הוא העלייה בתעסוקה בגילאי 25-40, גילאים בהם השכר – בכלל האוכלוסייה ובקרב החרדים – נמוך ביחס לשכר בגילאים המבוגרים יותר; אם כי ירידה בשכר נרשמה גם בקרב גברים חרדים מבוגרים יותר. הירידה עשויה לנבוע גם מכך שהעובדים שנכנסו לשוק העבודה היו בעלי כישורים נמוכים ופחות מיומנויות הנדרשות בשוק העבודה. סביר והכניסה של יותר גברים חרדים צעירים לשוק תתבטא בהמשך גם בעלייה בשכרם, עם צבירת הניסיון.

¹³ נתוני השכירים הזמינים לניתוח לא מאפשרים חלוקה של האוכלוסייה הערבית לקבוצות השונות. ניתוח המגמות בשכר של עובדים שכירים ועצמאיים משנת 2000 עד 2016 הראה עליה גבוהה יחסית בשכר של גברים ערבים ממזרח ירושלים (31%) לעומת עליה של 16% בקרב הדרוזי, 17% בקרב הבדואים ו-19% בקרב יתר הגברים הערבים. העליה בשכר של הנשים הערביות ממזרח ירושלים (27%) הייתה מעט נמוכה בהשוואה ליתר קבוצות האוכלוסייה הערבית (35% בקרב הבדואיות, 33% בקרב הדרוזיות ו-30% בקרב יתר הנשים הערביות).

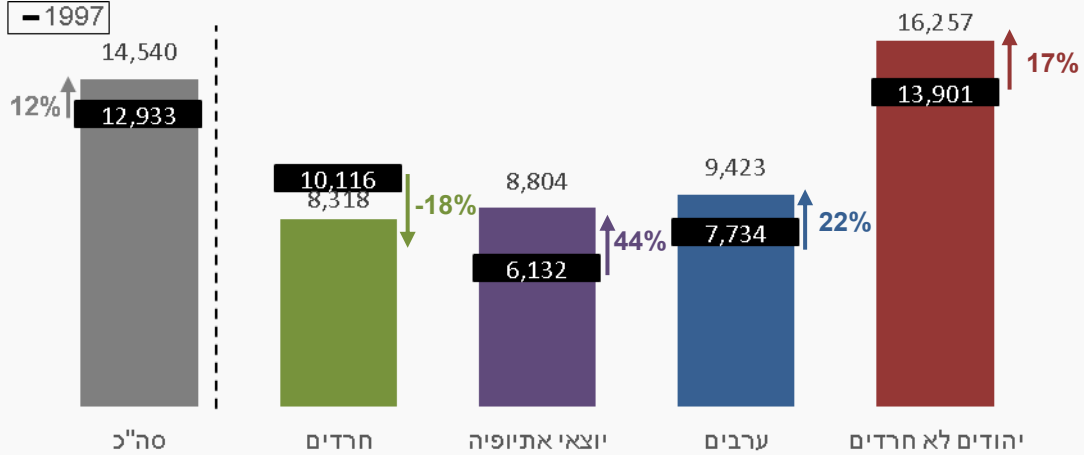
¹⁴ אם כי בשנת 2014 חלה עליה קלה בשכרם שהואצה בשנים 2015 ו-2016 (עליה ריאלית בגובה 5% בשנים 2015 – 2016, לעומת 8% בשכרם של כלל הגברים).

גם נתוני הלמ"ס מצביעים על ירידה בשכר הריאלי הממוצע של גברים חרדים בין השנים 1997 – 2015, אך במידה נמוכה יותר מהנתונים המנהליים (9%-). עם זאת, יש לקחת בחשבון שיש קושי להשוות בין נתוני החרדים מהמקורות השונים בשל הבדלים בהגדרה המשמשת לזיהוי האוכלוסייה החרדית ושנתוני השכר לפי סקרי הלמ"ס הם תנודתיים יותר לאוכלוסיות קטנות יחסית.

המיקוד השבועי

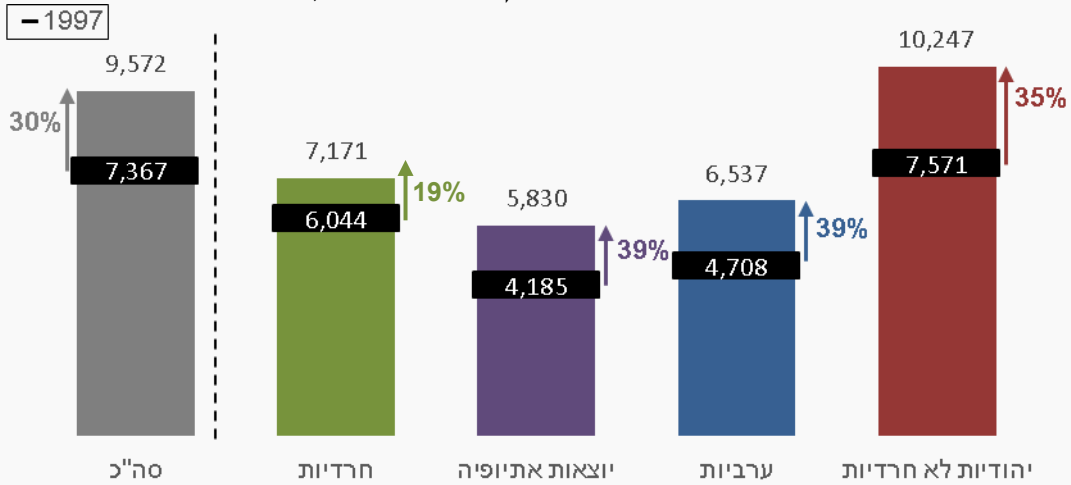
מגמות בתעסוקה ובשכר בעשרים השנים האחרונות, ניתוח על סמך נתונים מנהליים

תרשים 11: שכר חודשי* של גברים שכירים לפי קבוצות אוכלוסייה, 1997 ו-2016 (מחירי 2016)

מקור: עיבודים של אגף הכלכלן הראשי לנתוני בטל"א.
* הכנסה שנתית מעבודה של שכירים, מותאמת לחודשי העבודה (תחת ההנחה שעצמאיים עובדים כל השנה).

תרשים 12: שכר חודשי* של נשים שכירות לפי קבוצות אוכלוסייה, 1997 ו-2016 (מחירי 2016)

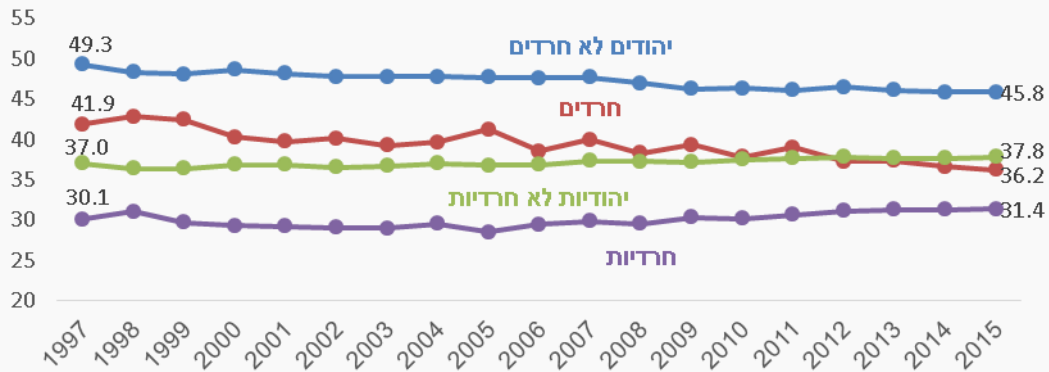

מקור: עיבודים של אגף הכלכלן הראשי לנתוני בטל"א.
* הכנסה שנתית מעבודה של שכירים ועצמאיים, מותאמת לחודשי העבודה (תחת ההנחה שעצמאיים עובדים כל השנה).

המיקוד השבועי

מגמות בתעסוקה ובשכר בעשרים השנים האחרונות, ניתוח על סמך נתונים מנהליים

תרשים 13: שעות עבודה שבועיות, לפי מין וקבוצת אוכלוסייה, 1997-2015

מקור: עיבודי מכון אהרון לנתוני סקר כח האדם של הלמ"ס. * גילאי 25-64. ממוצע השעות למועסקים בלבד, לא כולל שעות לא ידועות או לא קבועות. זיהוי החרדים הוא על פי הגדרת המועצה לכלכלה.

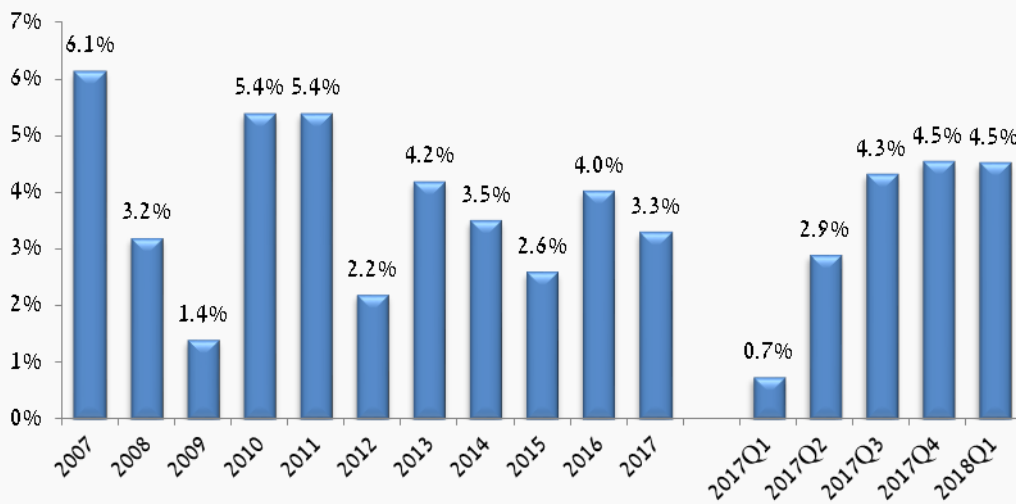
לסיכום, מיקוד זה מציג התפתחויות עיקריות בתעסוקה ובשכר בהסתמך על נתונים מנהליים של הביטוח הלאומי. בעוד שרוב המגמות בניתוח שוק העבודה מוכרות, הנתונים המנהליים כן מספרים סיפור מעט שונה לגבי האוכלוסייה הערבית. לפי נתוני הביטוח הלאומי שיעורי התעסוקה של נשים ערביות גבוהים יותר, ופערי השכר בין יהודים לערבים מצטמצמים מעט. ממצא זה תומך בשימוש רב יותר בנתונים מנהליים לצורך מעקב אחר המגמות בשוק העבודה, וזאת לצורך גיבוש המדיניות בתחום; כפי שקורה במדינות מערביות אחרות.¹⁵

¹⁵ להרחבה, ראו [כתבה מה-Economist על הנושא](#). בכתבה מצויין, בין היתר, כי בעולם המערבי חלה בשנים האחרונות ירידה בשיעורי ההשבה לסקרים, מה שפוגע לכאורה באמינותם. לכן, מספר מדינות מערביות שמו כיעד להגביר את השימוש בנתונים מנהליים לצורך מעקב אחר התפתחויות חברתיות וכלכליות. יתרון עיקרי של הנתונים המנהליים הוא שהם מכסים את האוכלוסייה כולה, ואין צורך במשאבים רבים להפקתם.

חשבונות לאומיים¹⁶

- מהאומדן השני של הלמ"ס לנתוני החשבונות הלאומיים, עולה כי ברבעון הראשון של שנת 2018 נרשמה צמיחה של 4.5 אחוזים ביחס לרבעון הקודם, מהיר מהאומדן הראשון (4.2 אחוזים) ובדומה לצמיחה הרבעונית שנרשמה ברבעון האחרון של 2017.¹⁷ קצב הצמיחה הנוכחי מייצג גידול של 2.6 אחוזים בתוצר לנפש (צמיחת התוצר לנפש המהירה ביותר מאז הרבעון השני של שנת 2016).

תרשים א1: שיעור הצמיחה השנתית והרבעונית בתוצר שיעורי שינוי בקצב שנתי

מקור: למ"ס

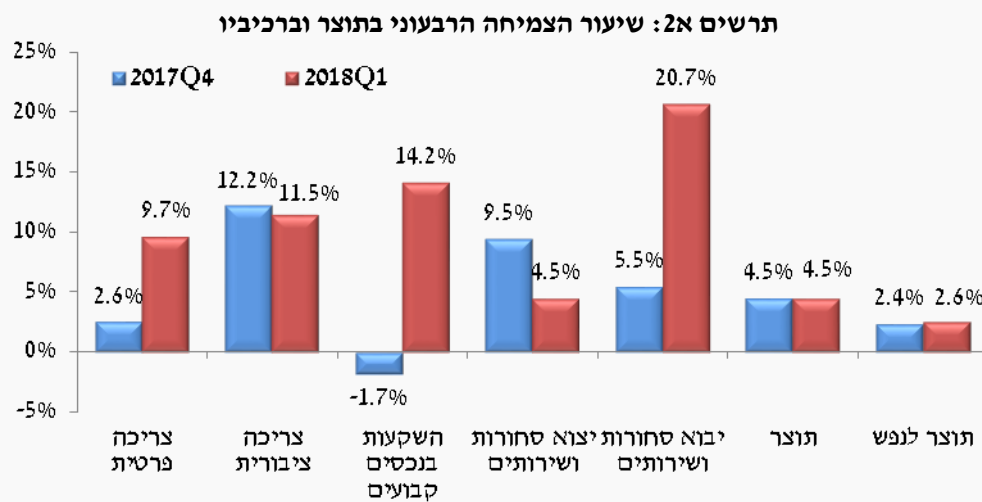
- הצריכה הפרטית, ממנועי הצמיחה העיקריים של המשק, רשמה ברבעון הראשון האצה, לאחר ההאטה שנרשמה ברבעון הקודם (גידול של 9.7 אחוזים). במקביל, גם בהוצאות הממשלה לצריכה ציבורית נרשם גידול חד. בדומה לנתוני הצריכה, גם בהיקף ההשקעה בנכסים קבועים נרשם גידול חד (14.2 אחוזים) לאחר שברבעון הקודם הצטמצמה מעט השקעה.
- יחד עם זאת, העלייה בצריכה הפרטית ובהשקעה בנכסים קבועים הושפעה, באופן משמעותי, מעלייה חריגה ברכישת כלי רכב וברכישה של מכוניות נוסעים. השפעה זו צפויה להתקזז בהמשך השנה ובתוך כך לצמצם את הצמיחה לאיזור ה- 3.5 אחוזים. כמו כן, הנתונים הראשוניים מצביעה על ירידה נוספת בהשקעה בבנייה למגורים.

¹⁶ כל שיעורי השינוי הינם ריאליים.

¹⁷ נתוני הצמיחה לרבעון הרביעי עודכנו ב- 0.1 נקודת אחוז מעלה, לכדי צמיחה רבעונית של 4.5 אחוזים.

בארץ

- בתוך כך, נמשכה גם ברבעון הראשון של שנת 2018 ההתאוששות בצמיחת יצוא הסחורות והשירותים – עלייה של 4.5 אחוזים (המשך לעלייה שנרשמה בשנים 2016-2017). השיפור ביצוא מיוחס ברובו לגידול ביצוא השירותים, אך גם ביצוא הסחורות (ללא יהלומים) נרשם גידול נאה. ההתאוששות ביצוא הסחורות מגיעה בהמשך להתרחבות בסחר העולמי לאורך השנה האחרונה, והיא מיוחסת בין היתר לגידול ביצוא הרכיבים האלקטרוניים כתוצאה מסיום עבודות השיפוץ במפעל "אינטל". יבוא הסחורות רשם גידול מהיר אף הוא והוא משקף את הגידול בשימושים (יצוא, צריכה פרטית והשקעות).

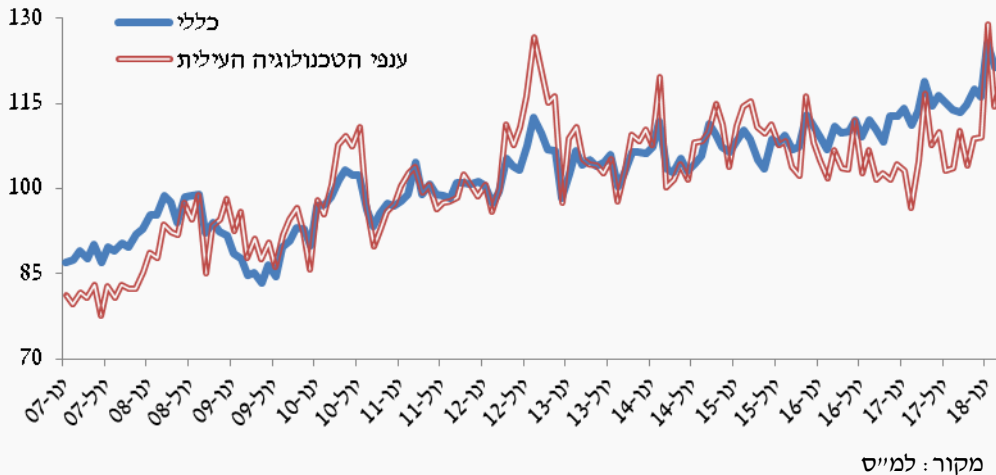
מקור: למ"ס

פעילות ריאלית

- מדד הייצור התעשייתי רשם בחודש אפריל 2018 עלייה של 2.2 אחוזים בהשוואה לחודש שקדם לו. זאת בהמשך לעלייה של 0.5 אחוז שנרשמה בחודש מרץ. כתוצאה מכך, מדד הייצור התעשייתי קרוב מאוד לרמת השיא שנרשמה בראשית השנה. העלייה בייצור התעשייתי הושפעה ברובה מעלייה בייצור ברמות הטכנולוגיה הגבוהות.

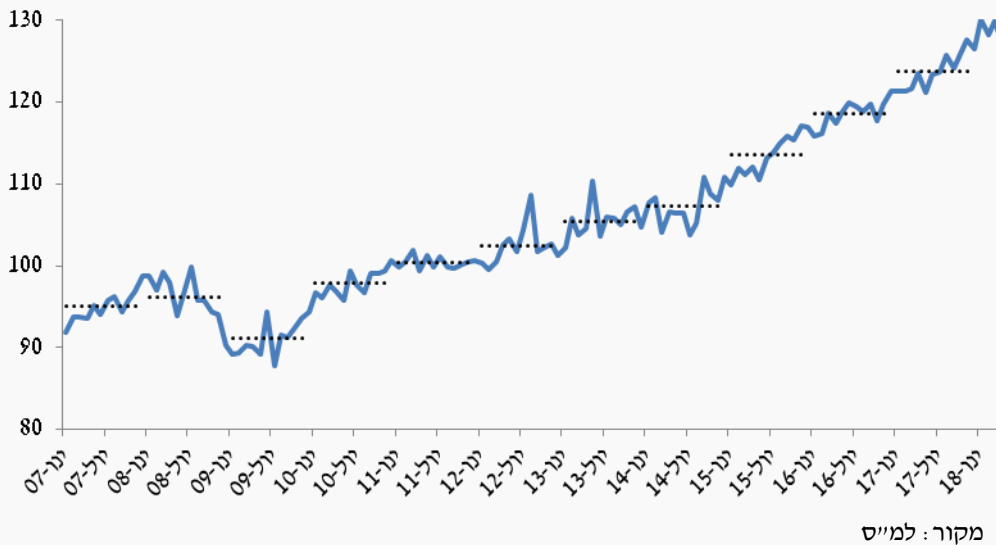
בארץ

תרשים א3: מדד היצור התעשייתי
במחירים קבועים, ממוצע 2011 = 100

- מדד פדיון ענפי הכלכלה רשם בחודש אפריל ירידה של 2.0 מרמת השיא שנרשמה בחודש מרץ.

תרשים א4: מדד פדיון ענפי הכלכלה
במחירים קבועים, ממוצע 2011 = 100

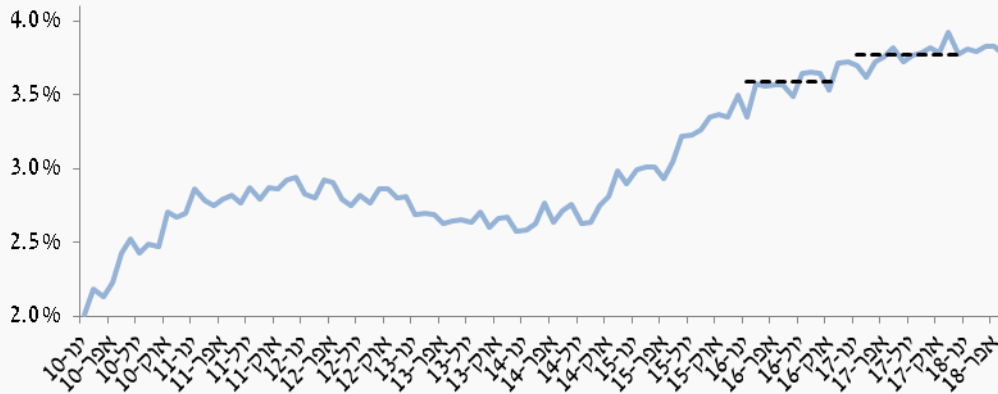

שוק העבודה

- בחודש מאי 2018 עמד מספר המשרות הפנויות על 106.2 אלף משרות. הנתון המהווה ירידה של 1.3 אחוז (בניכוי עונתיות) בהשוואה לחודש אפריל. הירידה במספר המשרות באה לידי ביטוי בירידה בשיעור המשרות הפנויות לרמה של 3.77 אחוזים. על אף הירידה, שיעור המשרות הפנויות ממשיך להעיד על חוזקו של שוק העבודה הישראלי, ותומך בהמשך מגמת העלייה של השכר ושל קצב האינפלציה.

בארץ

תרשים א5: שיעור המשרות הפנויות
מסך המשרות

הקו המקווקו - ממוצע לשנת 2016 ולשנת 2017.
מקור: למ"ס

סחר חוץ¹⁸

- הירידה ביצוא הסחורות בחודש מאי 2018 (ירידה של 9.5 אחוזים בהשוואה לחודש אפריל - ראה/ראי סקירה שבועית מתאריך 17.06.2018), באה לידי ביטוי בירידה חדה ביצוא לכל יעדי הסחר המרכזיים. בלטה במיוחד הירידה ביצוא לאיחוד האירופי ולאסיה (ירידה של 13.6 אחוזים ו-11.7 אחוזים, בהתאמה).

בריאות

- מנתוני הלמ"ס עולה כי כ-9 אחוזים מהנזקקים לטיפול רפואי בגילאי (מגילאי 20 ומעלה) ויתרו על טיפול רפואי בשל קשיים כלכליים, וכ-8 אחוזים מהזקוקים לתרופות ויתרו על תרופות בשל קשיים כלכליים. עוד עולה מהפרסום כי אחוז הדיווח על ויתור על טיפול רפואי ו/או טיפול תרופתי בשל קשיים כלכליים גבוה יותר במגזר הערבי.
- נתוני הלמ"ס מעלים כי לאורך השנים חלה ירידה ניכרת באחוז המוותרים על תרופות בשל קשיים כלכליים. ירידה זו ניכרת במיוחד בחברה הערבית והאוכלוסיה החרדית. יחד עם זאת הפערים בין החברה הערבית לכלל האוכלוסיה עודם גבוהים במיוחד.

הלכי רוח

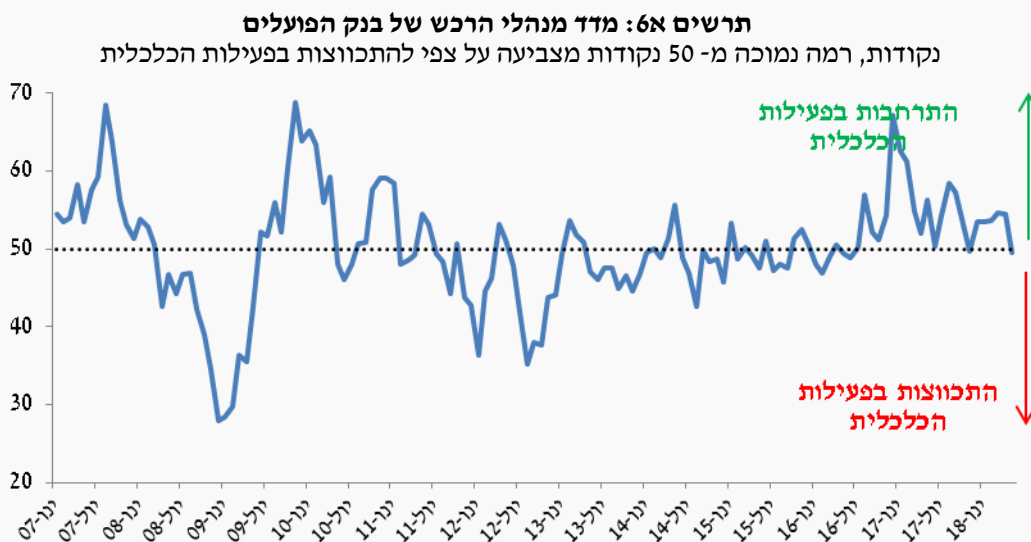
- מדד מנהלי הרכש של בנק הפועלים רשם בחודש מאי 2018 ירידה, מהירה של 4.4 נקודות, לכדי 49.6 נקודות. בכך רשם המדד ירידה לכדי רמתו הנמוכה מזה כשנתיים, המצביעה, בצורה מרוככת, על התכווצות בפעילות הכלכלית (רמה הנמוכה מסף 50 הנקודות מצביעה על התכווצות בעוד רמה הגבוהה מסף זה מצביעה על התרחבות בפעילות הכלכלית). רמה דומה

¹⁸ ללא יהלומים, יבוא בטחוני ויבוא מהרשות הפלסטינית.

בארץ

המצביעה על התכווצות בפעילות הכלכלית נרשמה גם בנובמבר 2017 אך אנליסטים סברו כי מדובר בתצפית בודדת, חריגה, שלא ניתן להסיק ממנה מסקנות בדבר התכווצות בפעילות.

- על אף ירידת המדד והצבעתו על התכווצות, מרבית רכיביו מצביעים עדיין על התרחבות בפעילות. ירידת המדד הושפעה ברובה מירידה ברכיב ההזמנות המקומיות, ברכיב תפוקות וברכיבי המלאים, כאשר הירידה ברכיבי המלאים הובילה לירידת המדד מתחת לסף 50 הנקודות.
- מדד מנהלי הרכש בישראל נמוך מעט ברמתו מהממוצע העולמי. יחד עם זאת, התפתחות המדד בישראל מוסיפה להצביע על חולשה יחסית של המדד בישראל בהשוואה למדדי הרכש המקבילים בארה"ב ובאירופה המצויים ברמה גבוהה מאד סביב רמת שיא. ההתרחבות בפעילות הכלכלית בקרב שותפות הסחר המרכזיות של ישראל (ארה"ב ואירופה) והתייצבות השקל צפויים לתמוך בהמשך התרחבות הפעילות בענפי התעשייה והשירותים בישראל.

מקור: בנק הפועלים

בעולם

ארה"ב

- יו"ר הפד, פאוול, ציין בנאומו בפורום הבנקים המרכזיים בפורטוגל כי כלכלת ארה"ב איננה נמצאת על סף התפרצות אינפלציה, על אף ששוק העבודה בארה"ב מצוי במצבו האיתן ביותר מזה חמישים שנה. מדבריו עולה כי לאור הצמיחה המואצת בארה"ב, איתנות שוק העבודה והעובדה כי האינפלציה קרובה ליעדה, הפד צפוי להוסיף ולהעלות את הריבית.

אירופה

- נגיד ה- ECB, דראגי, ציין בנאומו בפורום הבנקים המרכזיים בפורטוגל כי הצמיחה והאינפלציה בגוש האירו חוזרים בהדרגה ליעד המטרה שהציב הבנק. אך יחד עם זאת אי הוודאות התגברה לאחרונה והיא מחלחלת לתחזיות הכלכליות. דראגי ציין כי התגברות הסיכונים ל"מלחמת סחר", עליית מחירי הנפט נוכח התפתחויות גיאופוליטיות במזרח התיכון והחשש מתנודתיות בשווקים מהווים את הסיכונים העיקריים לצמיחת הכלכלה האירופית.
- הנגיד הוסיף כי על אף החלטת ה- ECB על הפסקת תכנית רכישות האג"ח עד לסוף השנה, נוכח ההתאוששות בכלכלת גוש האירו (ראה/ראי סקירה שבועית מתאריך 17.6.2018), עדיין נדרשות התאמות מוניטאריות. לדבריו, ה- ECB צפוי להמשיך במדיניות המוניטארית הסבלנית, העקבית והזהירה אותה הבנק מיישם בגוש האירו. לדבריו, יש להמתין עם העלאת הריבית, וגם לאחריה יש לשמר את הגישה הזהירה וההדרגתית.
- הבנק המרכזי של בריטניה הותיר את הריבית במשק הבריטי ללא שינוי, ברמה של 0.5 אחוז, כאשר ששה מביין תשעת חברי הוועדה המוניטארית בבנק תמכו בהחלטה. כמו כן, חברי הוועדה החליטו שלא לשנות את היקף ההרחבה הכמותית החודשית וציינו כי לא ינקטו מדיניות מצמצמת עד שהריבית תגיע לפחות לרמה של 1.5 אחוזים.
- ההחלטה להותיר את הריבית על קנה ולא להעלותה מיוחסת במידה רבה לנתוני החשבונות הלאומיים בבריטניה, לפיהם ברבעון הראשון של שנת 2018 נרשמה האטה משמעותית בצמיחה.
- אנליסטים מעריכים בסבירות של 67 אחוזים כי הבנק המרכזי של אנגליה יעלה את הריבית בישיבתו הבאה, בתחילת חודש אוגוסט.